

Tämä sivu on konekäännetty [\[Linkki\]](#). Konekäännökset voivat sisältää virheitä, jotka saattavat heikentää selkeyttä ja tarkkuutta. Oikeusasiamies ei vastaa mahdollisista epäjohtonmukaisuuksista. Tietojen luotettavuus ja oikeusvarmuus varmistuvat lukemalla edellä linkitetty lähdekielinen versio (englanti). Lisätietoja on [kieli- ja käännöskäytännöissämme](#) [\[Linkki\]](#).

Päätös asiassa 724/2019/MIG Euroopan komission kieltäytymisestä saada tutustua asiakirjaan, joka koskee mahdollisia eturistiriitoja Tšekissä

Päätös

Kanteluasia 724/2019/MIG - Tutkittavaksi otetut kantelut, pvm 10/05/2019 - Päätökset, pvm 25/03/2020 - Toimielin, jota kantelu koskee Euroopan komissio (Toimielin sopi asian)
|

Asia koski pyyntöä saada tutustua Euroopan komission Tšekin viranomaisille lähettämään kirjeeseen, joka koski mahdollisia eturistiriitoja Tšekissä koskevia tarkastuksia. Komissio kieltäytyi julkaisemasta kirjettä väittäen, että tietojen ilmaiseminen vaarantaisi tarkastusten onnistuneen loppuun saattamisen.

Oikeusasiamies katsoi, että komission olisi annettava osittainen oikeus tutustua kirjeeseen ja siten vakuutettava ja vahvistettava yleisölle, että se on ryhtynyt asianmukaisiin toimiin EU:n varojen suojaamiseksi.

Komissio hyväksyi tämän ratkaisun ja antoi kantelijalle oikeuden tutustua niihin kirjeen kohtiin, jotka oikeusasiamies katsoi voitavansa vapauttaa. Oikeusasiamies katsoo, että näin toimimalla komissio on ratkaissut kantelun. Siksi hän lopetti tutkimuksensa.

Kantelun tausta

1. Euroopan unioni myöntää jäsenvaltioille rahoitusta taloudellisen kehityksen tukemiseen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseen kaikkialla EU:ssa. Jäsenvaltiot toteuttavat taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ohjelmia, mikä tarkoittaa, että ne valitsevat, seuraavat ja arvioivat EU:n rahoitusta saavia hankkeita.

2. Komissio seuraa kutakin ohjelmaa ja voi keskeyttää maksut, jos ” on selvää näyttöä siitä, että

hallinto- ja valvontajärjestelmän toiminnassa on merkittäviä puutteita” [1] [Linkki] tai jos ”menot (...) liittyvät sääntöjenvastaisuuteen, jolla on vakavia taloudellisia seurauksia (...).” [2] [Linkki] Komissiolla on tässä yhteydessä valtuudet tehdä tarkastuksia sen varmistamiseksi, että jäsenvaltioiden valvontamekanismit ovat riittävät, ja jos EU:n rahoittamissa hankkeissa on puutteita ja/tai sääntöjenvastaisuuksia.

3. Vuonna 2018 komissio vastasi väitteisiin mahdollisista eturistiriidoista, jotka liittyivät tiettyihin EU:n rahoittamiin hankkeisiin Tšekissä, ja tarkasti EU:n varat, jotka myönnettiin Agrofertilille, joka on Tšekin nykyisen pääministerin perustama merkittävä holdingyhtiö.

4. **Euroopan parlamentti** antoi 13 päivänä joulukuuta 2018 päätöslauselman, jossa se muun muassa pyysi komissiota *julkaisemaan ”kaikki käytettävissään olevat asiakirjat, jotka liittyvät Tšekin pääministerin ja maatalousministerin mahdolliseen eturistiriitaan, ja selittämään, mihin toimiin se aikoo ryhtyä tilanteen korjaamiseksi ”.* [3] [Linkki]

5. **Kantelija, Tšekin senaatin jäsen, pyysi 19** päivänä joulukuuta 2018 komissiota julkistamaan komission tarkastuksiin liittyviä asiakirjoja [4] . Nämä olivat komission jäsenen Oettingerin Tšekin viranomaisille 29 päivänä marraskuuta 2018 lähettämä kirje (jonka julkistamatta jättäminen on tämän tutkimuksen kohteena) ja neljä joulukuuta 2018 peräisin olevaa asiakirjaa, joissa esitetään vuoden 2019 alussa tehtävien tarkastusten laajuus ja menetelmät (näiden neljän asiakirjan ilmoittamatta jättäminen oli oikeusasiamiehen tutkimuksen 721/2019/MIG [5] kohteena).

6. Komissio on kieltäytynyt antamasta tietoja. Kantelija pyysi komissiota tarkistamaan päätöksensä esittämällä ns. vahvistavia hakemuksia.

7. **Komissio** aloitti tammikuussa 2019 uudet tarkastukset, jotka koskivat Agrofertilille myönnettyä rahoitusta.

8. **Komissio vahvisti helmi-** ja maaliskuussa 2019 päätöksensä olla luovuttamatta asiakirjoja (ns. vahvistavia päätöksiä). Komissio esitti molemmissa tapauksissa kaksi syytä: se väitti, että asiakirjojen julkaiseminen vaarantaisi tarkastusten, tutkimusten ja auditointien tarkoitukset [6] ja heikentäisi yksilön yksityisyyttä ja koskemattomuutta [7] . Komission jäsenen Oettingerin Tšekin viranomaisille lähettämän kirjeen osalta komissio väitti myös, että ilmoittaminen vahingoittaisi vakavasti sen päätöksentekoa. [8] [Linkki]

9. Kantelija oli tyytymätön komission päätöksiin olla luovuttamatta asiakirjoja, minkä vuoksi kantelija kääntyi oikeusasiamiehen puoleen huhtikuussa 2019.

Tutkimus

10. Tutkimuksen aikana oikeusasiamies sai komissiolta jäljennökset asiaan liittyvistä asiakirjoista.

Esitetyt perustelut

11. Oikeusasiamies totesi aluksi, että komission kanta oli esitetty sen kantelijalle antamassa uudistetussa vastauksessa. Oikeusasiamies ilmoitti komissiolle, että se voi halutessaan esittää lisää näkemyksiä. Komissio ei tehnyt niin, joten oikeusasiamies perusti arvionsa komission uudistettuun päätökseen, kantelijan näkemyksiin (kuten hänen kantelussaan) ja kirjeen sisällön omaan tarkasteluun.

Komission esittämät perustelut

12. Komissio väitti, että asiakirja koskee meneillään olevia tarkastuksia ja että sen julkistaminen voisi vaarantaa näiden tarkastusten loppuun saattamisen [9]. Erityisesti komissio totesi, että asiakirjan julkistaminen altistaisi komission ulkoisen painostuksen riskille, mikä haittaisi tarkastusten asianmukaista suorittamista ja vaarantaisi komission ja Tšekin viranomaisten välisen yhteistyön.

13. Komissio väitti myös, että asiakirjan täydellinen ilmaiseminen heikentäisi yksilöiden yksityisyyttä ja koskemattomuutta, koska asiakirja sisältää joitakin henkilötietoja [10] [\[Linkki\]](#), kuten allekirjoituksen.

14. Lisäksi komissio väitti, että asiakirjan sisältämien tietojen ilmaiseminen voisi heikentää komission päätöksenteon suojaa, koska asiakirja sisältää arkaluonteisia alustavia päätelmiä väitetyistä eturistiriidoista, joista komissio ei ollut vielä tehnyt lopullista päätöstä.

15. Sen osalta, oliko olemassa yleinen etu, joka voisi oikeuttaa tietojen ilmaisemisen, komissio totesi ymmärtävänsä, että kyseessä on ”*tietty intressi käsiteltävänä olevaan asiaan*”. Se päätteli kuitenkin, että tämä etu ei syrjäyttäisi yleistä etua, joka liittyy siihen, että käynnissä olevat tarkastukset ja komission päätöksenteko toteutetaan asianmukaisesti ilman ulkoista painetta.

Kantelijan esittämät väitteet

16. Kantelija väitti, että komissio arvioi virheellisesti yleisen edun olemassaoloa ja merkitystä pyydettyyn asiakirjaan tutustumisen kannalta. Kantelija totesi, että komissio ei ollut esittänyt mitään perusteluja sille, miksi pyydetyn asiakirjan sisältämien tietojen ilmaisemiseen ei liity yleistä etua.

Oikeusasiamiehen ehdotus ratkaisuksi

17. Oikeusasiamies katsoi, että yleinen tietoisuus komission toimista, jotka koskevat väitteitä mahdollisista eturistiriidoista, joihin liittyy korkean tason julkinen edustaja ja joihin liittyy merkittävien EU:n varojen käyttö, olisi yleisen edun mukaista. Sen avulla voitaisiin tiedottaa yleisölle, toteuttavatko komissio ja Tšekin viranomaiset hyvissä ajoin kaikki asiaankuuluvat

toimet EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen varmistamiseksi. Yleinen etu oli merkittävä, koska komission tutkinnan keskiössä on Tšekin nykyinen pääministeri.

18. Vaikka yleinen etu tässä asiassa oli ilmeinen, keskeinen kysymys oli kuitenkin *se, palveleeko pyydetyn asiakirjan julkaiseminen komission tarkastusten tässä vaiheessa* yleistä etua vai edistäisikö yleinen etu paremmin, jos komissio julkistaisi asiakirjan tarkastustensa päätyttyä. Tätä arviointia tehdessään oikeusasiamies ymmärsi, että komission tarkastusten loppuun saattaminen on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan selventää tarkasti mahdollisten eturistiriitojen laajuutta ja suojata EU:n julkisia varoja.

19. Käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva asiakirja oli budjetti- ja henkilöstöasioista vastaavan komission jäsenen Günter Oettingerin Tšekin viranomaisille 29.11.2018 lähettämä kirje. Tämä kirje koski kahta asiakysymystä, joista toinen koski 2. elokuuta 2018 edeltävää ajanjaksoa ja toinen 2 päivän elokuuta 2018 jälkeistä ajanjaksoa. Päivämäärä oli merkityksellinen, koska uusi varainhoitoasetus [\[11\]](#) [\[Linkki\]](#), jossa komissiolle annetaan enemmän tutkintavaltuuksia, tuli voimaan kyseisenä päivänä.

20. Elokuun 2. päivän 2018 jälkeisestä ajanjaksosta kirje sisälsi hyvin yksityiskohtaisia tietoja meneillään olevasta tarkastuksesta, jonka komissio oli *jo* aloittanut tämän varainhoitoasetuksen 61 artiklan mukaisesti kirjeen lähettämisen yhteydessä (marraskuussa 2018). Oikeusasiamies katsoo, että näiden yksityiskohtien paljastaminen tarkastuksen aikana olisi voinut heikentää komission kykyä saattaa tarkastuksensa päätökseen tehokkaasti.

21. Elokuun 2. päivää 2018 edeltävän ajanjakson osalta marraskuun kirjeessä kuitenkin kuvailtiin hyvin yleisesti oikeudellista kehystä, jonka mukaan jäsenvaltioilla on oltava valvontajärjestelmät, joiden tarkoituksena on varmistaa EU:n talousarvion asianmukainen täytöntöönpano. Oikeusasiamies katsoi, että kyse ei ollut arkaluonteisista tiedoista. Kirjeessä täsmennettiin, että komissio aikoo käynnistää tarkastuksia näiden valvontajärjestelmien tarkistamiseksi. Viimeksi mainittua kohtaa ei voitu pitää luottamuksellisena, koska komissio oli ilmoittanut muualla aloittavansa tällaiset tarkastukset.

22. Oikeusasiamies katsoi, että näiden hyvin yleisten tietojen sisältämien kahden kohdan julkistaminen ei vaaranna komission tarkastuksia. Oikeusasiamies katsoi myös, että tutustumisoikeuden myöntäminen näihin kahteen kohtaan merkitsi merkityksellistä osittaista tutustumisoikeutta, koska tällainen julkistaminen vakuuttaisi ja vahvistaisi yleisölle, että komissio oli ryhtynyt asianmukaisiin toimiin EU:n varojen suojaamiseksi.

23. Merkityksellisten tietojen saannin osalta oikeusasiamies katsoi myös, että mahdollisuus tutustua kirjeen kahteen ensimmäiseen kohtaan ja viimeiseen kohtaan auttaisi yleisöä ymmärtämään kirjeen asiayhteyden ja merkityksen vaarantamatta komission käynnissä olevia tarkastuksia.

24. Kantelija väitti, että koko kirjeen julkistaminen on yleisen edun mukaista. Oikeusasiamies korosti pitävänsä yleisen edun mukaista vakuuttaa yleisölle, että komissio toteuttaa

asianmukaisia toimenpiteitä mahdollisten eturistiriitojen tutkimiseksi ja niiden johdosta. Komission olisi näin ollen toimittava mahdollisimman avoimesti ja avoimesti. Oikeusasiamies totesi kuitenkin myös, että on otettava huomioon myös muita yleisiä etuja, jotka on otettava huomioon, erityisesti kun suojellaan komission kykyä tehdä tarkastuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että EU:n varoja suojellaan ja että oikeusvaltioperiaatetta kunnioitetaan. Oikeusasiamies katsoi tässä yhteydessä, että yleisen edun mukaista on antaa osittainen oikeus tutustua asiakirjaan.

25. Edellä mainitussa asiayhteydessä oikeusasiamies otti myös asianmukaisesti huomioon sen, että komissio oli pyrkinyt merkittävästi tiedottamaan yleisölle esimerkiksi toimittamalla säännöllisiä ajantasaisia tietoja tarkastuksistaan Euroopan parlamentille, ja odotti komission jatkavan näitä toimia.

26. Edellä esitettyjen periaatteiden perusteella oikeusasiamies ehdotti seuraavaa ratkaisua: [12]

Komission olisi myönnettävä kantelijalle osittainen oikeus tutustua pyydettyyn kirjeeseen (kuten ratkaisuehdotuksessa todetaan) edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

27. Oikeusasiamiehen ehdotuksesta ratkaisuksi komissio harkitsi kantaansa uudelleen. Se suostui antamaan kantelijalle rajoittamattoman pääsyn niihin pyydetyn kirjeen kohtiin, joista oikeusasiamies oli ilmoittanut, että ne olisi julkistettava. [13] [\[Linkki\]](#)

28. Kantelijalle annettiin tilaisuus kommentoida oikeusasiamiehen ehdottamaa ratkaisua ja komission vastausta siihen. Hän ei kuitenkaan esittänyt huomautuksia.

29. Oikeusasiamies on tyytyväinen siihen, että komissio on hyväksynyt hänen ratkaisuehdotuksensa ja että (nyt entisen) komission jäsenen kirje on annettu osittain tiedoksi. Hän katsoo, että valitus on ratkaistu.

Johtopäätös

Tutkimuksen perusteella oikeusasiamies päättää asian käsittelyn seuraavalla päätelmällä:

Euroopan komissio on ratkaissut kantelun antamalla merkittävän osan pyydetystä kirjeestä.

Tästä päätöksestä ilmoitetaan kantelijalle ja komissiolle .

Emily O'Reilly

Euroopan oikeusasiamies

Strasbourg, 25.3.2020

[1] [Linkki] Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 1303/2013 83 artiklan 1 kohdan a alakohta:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1303&from=EN>
[Linkki].

[2] [Linkki] Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 142 artiklan 1 kohdan b alakohta.

[3] [Linkki] Euroopan parlamentin päätöslauselma 13. joulukuuta 2018 eturistiriidoista ja EU:n talousarvion suojaamisesta Tšekissä, kohta 13,
http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0530_EN.pdf [Linkki].

[4] [Linkki] Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen 1049/2001 mukaan:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32001R1049> [Linkki].

[5] [Linkki] Oikeusasiamiehen päätös on saatavilla osoitteessa:
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/decision/en/116978> [Linkki].

[6] [Linkki] Asetuksen 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan kolmas luetelmakohta.

[7] [Linkki] Asetuksen 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan b alakohta.

[8] [Linkki] Asetuksen 1049/2001 4 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta.

[9] [Linkki] Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 12.5.2015, *Technion v. Euroopan komissio*, T-480/11:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=A27D2A0FF2D5ED9466FF5E824F4C2EDB?text=&documentId=62323&pageId=385&docId=62323>
[Linkki].

[10] [Linkki] Luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetussa asetuksessa 2018/1725 tarkoitettuina:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1725> [Linkki].

[11] [Linkki] Unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä annettu asetus (EU) 2018/1046:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1046&from=en> [Linkki]

.

[12] [Linkki] ratkaisuehdotusta ei julkaistu oikeusasiamiehen verkkosivustolla, koska siinä viitataan pyydetyn asiakirjan sisältöön, joten se sisältää luottamuksellisia tietoja.

[13] [Linkki] Komission vastaus oikeusasiamiehen ehdotukseen ratkaisuksi on saatavilla osoitteessa <https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/124284> [Linkki].